

Sygn. akt II CSK 101/20

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie z powództwa W.K.

przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Specjalistycznemu Zakładowi

Opieki Zdrowotnej "Z." w S. i Skarbowi Państwa - Prezesowi

Sądu Rejonowego [...] w S.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 23 lipca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].

z dnia 16 października 2019 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz adwokata T.W. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych, obejmującą należną stawkę podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powódka W.K. wniosła o zasądzenie od każdego z pozwanych Samodzielnego Publicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Z.” z

siedzibą w S. i Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Rejonowego [...] w S. kwot po 500 000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jej dóbr osobistych, takich jak zdrowie, godność, dobre imię, a także wolność i prawo do spokoju - w wyniku przymusowego umieszczenia powódki i przetrzymywania jej wbrew jej woli na oddziale psychiatrycznym pozwanego szpitala, które to umieszczenie bez zgody powódki zostało zatwierdzone niezasadnym postanowieniem pozwanego Sądu Rejonowego [...] w S.

Wyrokiem z 20 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy w S. powództwo oddalił.

Wyrokiem z 16 października 2019 r. Sąd Apelacyjny w [...]. oddalił apelację powódki.

W skardze kasacyjnej powódka jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazała na przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Zdaniem skarżącej, w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisu prawa wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 448 k.c. w odniesieniu do którego prezentowany jest zarówno pogląd, że dla uwzględnienia roszczenia opartego na tym przepisie nie ma konieczności wykazania winy szpitala, który wykonywał czynności na podstawie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, co uzasadnia przyjęcie, że właściwa jest ich kwalifikacja jako wykonywanie władzy publicznej, jak i że wina ta stanowi przesłankę odpowiedzialności.

W ocenie powódki, oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi w zakresie naruszenia art. 448 k.c., bowiem wbrew przyjęciu przez Sąd Apelacyjny, że zachodzi brak zawinienia w działaniu pozwanego szpitala, działanie to winno być uznane za zawinione z uwagi na brak staranności w ustalaniu przez lekarza dyżurnego przy przyjęciu powódki do szpitala, czy zaistniało z jej strony realne i bezpośrednie zagrożenie własnego życia albo życia lub zdrowia innych osób, czego wymaga art. 24 ust 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, w drugiej kolejności w zakresie naruszenia art. 417 i 417¹ k.c., bowiem wbrew przyjęciu przez Sąd Apelacyjny, po stronie pozwanego Skarbu Państwa zaistniała bezprawność działania w związku z wydanym postanowieniem

przez Sąd Rejonowy [...] w S. z 20 czerwca 2016 r. w sprawie o sygn. akt VIII RNs [...] i pomiędzy szkodą powódki wynikającą z naruszenia jej dóbr osobistych, a działaniem tego pozwanego zaistniał adekwatny związek przyczynowy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, niepubl.). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por. m.in. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego:

z 15 października 2002 r. II CZ 102/02, z 28 marca 2007r. II CSK 84/07, z 11 stycznia 2008 r. I UK 283/07 i z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy. Konieczne było zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2002 r. I PKN 34/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z 11 stycznia 2008 r. I UK 285/07, niepubl.).

Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że powyższe przesłanki nie zostały wykazane. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie spełniona została któraś z przesłanek przyjęcia sprawy do rozpoznania. Przedstawione problemy prawne zostały już rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Tytułem przykładu należy wskazać, że w judykaturze utrwalony jest pogląd, że o ile odpowiedzialność w związku z naruszeniem dóbr osobistych zakłada bezprawność działania sprawcy, co wynika z treści art. 24 k.c., o tyle przesłanką zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. jest wina sprawcy (m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2008 r. III CZP 31/08, OSNC 2009, nr 3, poz. 46 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2001 r. V CKN 1581/00, OSNC 2004, nr 4, poz. 53, z 1 kwietnia 2004 r. II CK 115/03, niepubl., z 28 września 2005 r. I CK 256/05, niepubl., z 19 stycznia 2007 r. III CSK 358/06, niepubl., z 11 grudnia 2013 r. IV CSK 188/13, niepubl.).

Powołane przez skarżącą orzecznictwo mające wykazać pogląd przeciwny dotyczyło odpowiedzialności Skarbu Państwa w zakresie roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych przy wykonywaniu władzy publicznej (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC 2012, nr 2, poz. 15) i zgodnie z nim odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 448 k.c. za krzywdę wyrządzoną tym

naruszeniem nie zależy od winy. Jednak pogląd ten nie miał zastosowania do odpowiedzialności Samodzielnego Publicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Z.” w S.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

Z uwagi na trudną sytuację materialną i życiową powódki o kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono - mając na uwadze wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 r., SK 66/19 - na podstawie § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).